

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

THAI INDUSTRIAL STANDARD

มอก. 1796 – 2542

ISO 3987 : 1994

**ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม – น้ำมันหล่อลื่น
และสารเติมแต่ง – วิธีหาปริมาณกำมะถัน**

PETROLEUM PRODUCTS – LUBRICATING OILS AND ADDITIVES –
DETERMINATION OF SULFATED ASH

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรม

ICS 75.100.00

ISBN 974-608-209-4

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม – น้ำมันหล่อลื่นและ
สารเติมแต่ง – วิธีหาปริมาณแอสฟัลต์

มอก. 1796 – 2542

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ 6 กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0 2202 3300

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 118 ตอนที่ 102ง
วันที่ 20 ธันวาคม พุทธศักราช 2544

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้กำหนดขึ้นโดยรับ ISO 3987 : 1994 Petroleum products – Lubricating oils and additives – Determination of sulfated ash มาใช้ในระดับเหมือนกันทุกประการ (identical) โดยใช้ ISO ฉบับภาษาอังกฤษเป็นหลัก

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้กำหนดขึ้นเพื่อให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้ และจักได้แปลเป็นภาษาไทยในโอกาสอันสมควร หากมีข้อสงสัยโปรดติดต่อสอบถามที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้พิจารณามาตรฐานนี้แล้ว เห็นสมควรเสนอรัฐมนตรีประกาศตาม
มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม

ฉบับที่ 2949 (พ.ศ. 2544)

ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

พ.ศ. 2511

เรื่อง กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม – น้ำมันหล่อลื่นและสารเติมแต่ง
วิธีหาปริมาณแถ้าซัลเฟต

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม – น้ำมันหล่อลื่นและสารเติมแต่ง วิธีหาปริมาณแถ้าซัลเฟต มาตรฐานเลขที่ มอก. 1796-2542 ไว้ดังมีรายการละเอียดต่อท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2544

สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม – น้ำมันหล่อลื่นและ

สารเติมแต่ง วิธีหาปริมาณเถ้าซัลเฟต

บทนำ

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้กำหนดขึ้นโดยรับ ISO 3987 : 1994 Petroleum products – Lubricating oils and additives มาใช้ในระดับเหมือนกันทุกประการโดยใช้ ISO 3987 ฉบับภาษาอังกฤษเป็นหลัก

ขอบข่าย

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้กำหนดวิธีหาปริมาณเถ้าซัลเฟต เป็นร้อยละโดยน้ำหนักในน้ำมันเครื่องที่ยังไม่ได้ใช้งาน (unused lubricating oil) ที่มีสารเติมแต่งและในสารเติมแต่งที่ใช้ผสม สารเติมแต่งเหล่านี้โดยทั่วไปจะมีโลหะหนึ่งชนิดหรือมากกว่า เช่น แบริยม แคลเซียม แมกนีเซียม สังกะสี โพแทสเซียม โซเดียมและดีบุก ธาตุกำมะถัน ฟอสฟอรัส และคลอรีนสามารถอยู่ได้ในรูปของสารประกอบ

วิธีนี้สามารถใช้ได้กับการหาปริมาณเถ้าซัลเฟตที่น้อยกว่าร้อยละ 0.02 โดยน้ำหนัก ในน้ำมันเครื่องที่มีสารเติมแต่งชนิดใดก็ได้ ข้อจำกัดต่ำสุดของวิธีนี้ใช้หาปริมาณเถ้าซัลเฟตร้อยละ 0.005 โดยน้ำหนัก

มาตรฐานฉบับนี้ไม่มีจุดประสงค์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์น้ำมันเครื่องใช้แล้วที่มีตะกั่ว หรือใช้สำหรับวิเคราะห์น้ำมันเครื่องที่ไม่เติมสารเติมแต่ง ซึ่งได้กำหนดไว้ใน ISO 6245 : 1993 Petroleum products Determination of ash

หมายเหตุ 1 มีหลักฐานว่าแมกนีเซียมไม่ทำปฏิกิริยา เช่นเดียวกับโลหะอัลคาไลในวิธีทดสอบนี้ ถ้าสารเติมแต่งมีแมกนีเซียมอยู่ข้อมูลควรจะแปลด้วยความระมัดระวัง

หมายเหตุ 2 มีหลักฐานว่าตัวอย่างที่มีโมลิบดีนัมให้ผลการทดสอบต่ำ เพราะสารประกอบโมลิบดีนัม ไม่สามารถกลับคืนมาได้ที่อุณหภูมิของการเผา

เถ้าซัลเฟตอาจใช้เป็นตัวชี้บ่งความเข้มข้นของสารเติมแต่งที่มีโลหะที่ทราบค่าในน้ำมันเครื่องที่ยังไม่ได้ใช้งาน แบริยม แคลเซียม แมกนีเซียม โซเดียมและโพแทสเซียม จะถูกเปลี่ยนเป็นซัลเฟต ส่วนดีบุก และสังกะสีจะกลายเป็นออกไซด์ (ดูหมายเหตุ 3) เมื่อไม่มีฟอสฟอรัส กำมะถันและคลอรีนจะไม่รบกวน แต่เมื่อมีฟอสฟอรัสอยู่กับโลหะเหล่านี้ส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดในเถ้าซัลเฟต คือ โลหะฟอสเฟต

หมายเหตุ 3 ซิงก์ซัลเฟตจะสลายตัวอย่างช้าๆ เป็นออกไซด์ที่อุณหภูมิที่เผาตามที่ระบุได้ในวิธีนี้ ตัวอย่างที่มีสังกะสีอาจให้ผลผิดพลาดถ้าซิงก์ซัลเฟตไม่เผาไหม้เป็นออกไซด์อย่างสมบูรณ์

หลักการ

เผาตัวอย่างของน้ำมันเครื่องที่ยังไม่เคยใช้งานมาก่อนและเผาต่อจนกระทั่งเหลือเพียงเถ้าและคาร์บอนเท่านั้น ทำให้เย็น แล้วเติมกรดซัลฟริกลงในกาก ทำให้ร้อนที่อุณหภูมิ 775 °C จนกระทั่ง เกิดการออกซิเดชันของคาร์บอนอย่างสมบูรณ์ ทำให้ร้อนต่อที่อุณหภูมิ 775 °C จนมวลคงที่ แล้วคำนวณหาร้อยละโดยน้ำหนักของเถ้าซัลเฟต

เอกสารอ้างอิง

ISO 3171 : 1988 Petroleum liquids – Manual sampling.

ISO 3171 : 1988 Petroleum liquids – Automatic pipeline sampling.

ISO 3696 : 1987 Water for analytical laboratory use – Specification and test methods.

Petroleum products — Lubricating oils and additives — Determination of sulfated ash

WARNING — The use of this International Standard may involve hazardous materials, operations and equipment. The standard does not purport to address all of the safety problems associated with its use. It is the responsibility of the user of this standard to establish appropriate safety and health practices and determine the applicability of regulatory limitations prior to use.

1 Scope

This International Standard describes a procedure for the determination of the mass percentage of sulfated ash from unused lubricating oils containing additives and from additive concentrates used in compounding. These additives usually contain one or more of the following metals: barium, calcium, magnesium, zinc, potassium, sodium and tin. The elements sulfur, phosphorus and chlorine can also be present in combined form.

Application of this procedure to sulfated ash levels below 0,02 % (*m/m*) is restricted to oils containing ashless additives. The lower limit of applicability of the procedure is 0,005 % (*m/m*) sulfated ash.

This International Standard is not intended for the analysis of used engine oils containing lead, nor is it recommended for the analysis of non-additive lubricating oils, for which ISO 6245:1993, *Petroleum products — Determination of ash*, is suitable.

NOTE 1 There is evidence that magnesium does not react in the same manner as alkali metals in this procedure. If magnesium additives are present, the data should be interpreted with caution.

NOTE 2 There is evidence that samples containing molybdenum can give low results, since molybdenum compounds are not fully recovered at the temperature of ashing.

The sulfated ash may be used to indicate the concentration of known metal-containing additives in new lubricating oils. When phosphorus is absent, barium, calcium, magnesium, sodium and potassium are converted to their sulfates and tin(IV) and zinc to their oxides (see note 3). Sulfur and chlorine do not interfere, but when phosphorus is present with

metals, it remains partially or wholly in the sulfated ash as metal phosphates.

NOTE 3 Since zinc sulfate slowly decomposes to its oxide at the ignition temperature specified in the procedure, samples containing zinc may give variable results unless the zinc sulfate is completely converted to the oxide.

2 Normative references

The following standards contain provisions which, through reference in this text, constitute provisions of this International Standard. At the time of publication, the editions indicated were valid. All standards are subject to revision, and parties to agreements based on this International Standard are encouraged to investigate the possibility of applying the most recent editions of the standards indicated below. Members of IEC and ISO maintain registers of currently valid International Standards.

ISO 3170:1988, *Petroleum liquids — Manual sampling*.

ISO 3171:1988, *Petroleum liquids — Automatic pipeline sampling*.

ISO 3696:1987, *Water for analytical laboratory use — Specification and test methods*.

3 Definition

For the purposes of this International Standard, the following definition applies.

3.1 sulfated ash: Residue remaining after the lubricating oil sample has been carbonized, and the residue subsequently treated with sulfuric acid and heated to constant mass.

4 Principle

The sample of unused lubricating oil is ignited and burned until only ash and carbon remain. After cooling, the residue is treated with sulfuric acid and heated at 775 °C until oxidation of carbon is complete. The ash is then cooled, retreated with sulfuric acid, and heated at 775 °C to constant mass. The mass percentage of sulfated ash obtained is then calculated.

5 Reagents

For the analysis described in this International Standard, use only reagents of recognized analytical reagent grade and water complying with the requirements of grade 3 of ISO 3696.

5.1 Low-ash mineral oil.

White oil having a sulfated ash content, determined as follows, lower than the limit capable of being determined by this International Standard.

Determine the sulfated ash of this oil by the procedure given in clause 8, but using 100 g of white oil, weighed to the nearest 0,5 g, in a 120 ml to 150 ml platinum dish. Deduct the sulfuric acid blank as described in 8.11.

5.2 Sulfuric acid (H₂SO₄), concentrated, 98 % minimum purity.

CAUTION — Sulfuric acid is highly corrosive and has a high heat of hydration. Protective clothing, including gloves and face mask, should be worn during operations involving this acid.

5.3 Sulfuric acid (1 + 1), prepared by slowly adding one volume of the concentrated acid (5.2) to one volume of water.

5.4 Propan-2-ol, 99 % minimum purity.

5.5 Toluene, 99 % minimum purity.

6 Apparatus

6.1 Evaporating dish or crucible, made of porcelain, fused silica or platinum, of 50 ml to 100 ml capacity. For samples yielding less than 0,2 % (*m/m*), sulfated ash, use a platinum evaporating dish or crucible of 120 ml to 150 ml capacity. Do not use a platinum vessel if the sample is known to contain elements, such as phosphorus, which are injurious to platinum.

6.2 Electric muffle furnace, capable of maintaining a temperature of 775 °C ± 25 °C and preferably having apertures at the front and rear to allow a slow natural draught of air to pass through the furnace.

6.3 Balance, capable of weighing to 0,1 mg.

6.4 Cooling container, without desiccant.

6.5 Filter paper, 0,01 % (*m/m*) ash maximum.

7 Samples and sampling

Samples shall be taken in accordance with ISO 3170, ISO 3171 or an equivalent national standard. The sample shall be thoroughly mixed before removal of the laboratory test portion.

8 Procedure

8.1 Select an evaporating dish or crucible (6.1) of suitable size according to the quantity of sample necessary (see 8.3).

8.2 Heat the evaporating dish or crucible in the furnace (6.2) at 775 °C for at least 10 min. Cool to room temperature in a suitable container (6.4) and weigh to the nearest 0,1 mg.

8.3 Weigh, to the nearest 0,1 mg, into the dish, a quantity m_1 of the sample to be tested, given by

$$m_1 = \frac{10}{m_0}$$

where

m_0 is the expected sulfated ash, expressed as a percentage mass fraction;

m_1 is the mass of test portion, in grams.

Do not take a test portion in excess of 80 g. In the case of lubricating oil additives yielding a sulfated ash of 2,00 % (*m/m*) or more, dilute the weighed test portion with approximately 10 times its mass of low-ash mineral oil (5.1).

If the amount of sulfated ash found differs from the expected amount by more than a factor of two, repeat the analysis using a mass of test portion which takes into account the result of the first analysis.

8.4 Heat the dish or crucible and sample carefully over a gas burner until the contents can be ignited with a flame. Maintain at such a temperature that the sample continues to burn at a uniform and moderate rate. When burning ceases, continue to heat gently until no further smoke or fumes are evolved.

If the test portion contains sufficient water to cause foaming and loss of material from the dish, discard the test portion, and, to an additional test portion, add 1 ml to 2 ml of propan-2-ol (5.4) before heating. If this is not satisfactory, add 10 ml of a mixture of equal volumes of toluene (5.5) and propan-2-ol (5.4) and mix thoroughly. Place several strips of ashless filter paper (6.5) in the mixture and heat; when the paper begins to burn, the greater part of the water will have been removed.

8.5 Allow the dish to cool to room temperature, then completely moisten the residue by the addition, drop by drop, of concentrated sulfuric acid (5.2). Carefully heat the dish at a low temperature on a hot plate or over a gas burner, avoiding spattering, and continue heating until fumes are no longer evolved.

8.6 Place the dish in the furnace (6.2) controlled at 775 °C and continue heating at that temperature until oxidation of the carbon is complete or almost complete.

8.7 Allow the dish to cool to room temperature. Add three drops of water and 10 drops of the sulfuric acid solution (5.3). Move the dish so as to moisten the entire residue. Heat the dish again as in 8.5.

8.8 Replace the dish in the furnace (6.2) controlled at 775 °C and maintain at that temperature for 30 min. Cool the dish to room temperature in a suitable container (6.4).

If zinc dialkyl or alkaryl dithiophosphates and blends containing these additives give a residue which is partially black at this stage, repeat the operations specified in 8.7 and 8.8 until a white residue is obtained.

8.9 Using the balance (6.3), weigh the dish and residue to the nearest 0,1 mg.

8.10 Repeat the procedure in 8.8 and 8.9 until two successive weighings differ by no more than 1,0 mg.

8.11 For samples expected to contain 0,02 % (m/m) or less of sulfated ash, determine a sulfuric acid blank by adding 1 ml of the concentrated sulfuric acid (5.2) to a tared platinum dish or crucible, heating until fumes are no longer evolved, and then heating in the furnace (6.2) at 775 °C for 30 min. Cool the dish or crucible to room temperature in a suitable container (6.4) and weigh to the nearest 0,1 mg. If any ash is found in the sulfuric acid, an adjustment to the mass of sulfated ash obtained is made by subtracting the

mass of ash contributed by the sulfuric acid from the total mass of sulfated ash for the test portion. Determine the mass of ash contributed by the sulfuric acid by multiplying the mass of ash found for the 1 ml blank by the total volume of sulfuric acid used. Use the corrected mass as the value, m_2 , in calculating the sulfated ash result (see clause 9).

9 Calculation

Calculate the sulfated ash, A , as a percentage (mass fraction) of the original sample using the following equation

$$A = 100 \frac{m_2}{m_1}$$

where

m_1 is the mass of test portion, in grams;

m_2 is the mass of sulfated ash, in grams.

10 Expression of results

Report the result to the nearest 0,001 % (m/m) for samples with sulfated ash contents below 0,02 % (m/m) and to the nearest 0,01 % (m/m) for those having higher levels.

11 Precision

The precision of this International Standard was established by statistical examination of interlaboratory results on test programmes run in 1975 and 1981.

Table 1 gives examples of specimen precision values using the formulae in 11.1 and 11.2.

Table 1 — Specimen precision values

Sulfated ash % (m/m)	Precision % (m/m)	
	Repeatability r	Reproducibility R
0,005	0,000 5	0,002 1
0,010	0,000 9	0,003 8
0,050	0,003 7	0,014 8
0,100	0,006 6	0,026 7
0,50	0,036	0,084
1,00	0,060	0,142
5,00	0,201	0,475
10,00	0,337	0,799
20,00	0,567	1,343
25,00	0,671	1,588

11.1 Repeatability, r

The difference between two test results, obtained by the same operator with the same apparatus under constant operating conditions on identical test material, would in the long run, in the normal and correct operation of the test method, exceed the following values only in one case in 20:

$$r = 0,047x^{0,85} \text{ for } 0,005 \% (m/m) \leq A \leq 0,100 \% (m/m)$$

$$r = 0,060x^{0,75} \text{ for } 0,11 \% (m/m) \leq A \leq 25,0 \% (m/m)$$

where x is the average of the results being compared, % (m/m).

11.2 Reproducibility, R

The difference between two single and independent results, obtained by different operators working in different laboratories on nominally identical test material, would in the long run, in the normal and

correct operation of the test method, exceed the following values only in one case in 20:

$$R = 0,189x^{0,85} \text{ for } 0,005 \% (m/m) \leq A \leq 0,100 \% (m/m)$$

$$R = 0,142x^{0,75} \text{ for } 0,11 \% (m/m) \leq A \leq 25,0 \% (m/m)$$

where x is the average of the results being compared, % (m/m).

12 Test report

The test report shall contain at least the following information:

- a) the type and identification of the product tested;
- b) a reference to this International Standard;
- c) the result of the test (see clause 10);
- d) any deviation, by agreement or otherwise, from the procedure specified;
- e) the date of the test.